

EL PAÍS

ARCHIVO

EDICIÓN
IMPRESA

JUEVES, 5 de marzo de 2009

ART

Dislocacions

ÁNGELA MOLINA | 5 MAR 2009

Archivado en: Xavier Ribas Fotografía Artes plásticas Exposiciones Agenda cultural Arte Cultura

James Joyce es va autoexiliar de Dublín perquè se sentia incapaç de ser un "subjecte que parla" sota les imposicions de les lleis colonials angleses. Es va inventar un neologisme, *dislocació*, per indicar la dislocació en la parla, una experiència que va narrar a *Retrat de l'artista adolescent*, on deixa que Stephen Dedalus (el seu *alter ego*) exclami: "El llenguatge en el qual parlem va ser abans d'ells que meu! La meva ànima s'esquinça en l'ombra del seu llenguatge". Joyce aplaca el seu desassossec a través de la "violació del llenguatge civilitzat". *Finnegans Wake* -la seva història de repressió- és una subversió juganera de l'anglès escrita a través de l'oralitat irlandesa. L'arma de repressió i violència -el llenguatge- es torna contra si mateixa.

Malgrat la seva vida nòmada per Europa, Joyce mai va deixar d'escriure sobre el concepte de *llar*: "Tota la meva obra versa sobre Dublín, perquè si puc arribar al cor de la meva ciutat aleshores podré arribar al cor de totes les ciutats del món". Pertànyer a un lloc significava per a ell la sortida d'un lloc sense esperança de retorn, a no ser a través d'una memòria ambivalent i una refundació del llenguatge.

Violència i llar són termes que mai haurien d'aparèixer entrelaçats, tot i que gràcies a la modernitat i a les imatges que subministra l'artista poden cobrar-se la seva abraçada més íntima. Resulta curiós veure com els mètodes (estètics) dels desposeïts han anat viatjant d'una manera quasi natural a l'espai dels dominadors. Potser sigui un altre de tants efectes negatius -encara sense analitzar- del Vell Sistema que es va reciclant, i que ha assolit el seu paroxisme amb la guerra d'Iraq. La sèrie de fotografies que Xavier Ribas (Barcelona, 1960) exposa a la galeria ProjecteSD, titulada *Nòmades* (2008), uneix per a l'art visual aquestes dues idees, la de la violència, aquesta vegada exercida sobre el territori urbà, i la llar, com a objectiu de la intolerància. Si l'artista adolescent de Joyce infringia, a través de l'heteroglòssia, totes les regles de la gramaticalitat d'una llengua que no sentia com a seva, en el cas de Ribas són un grup d'immigrants d'origen romanès els qui apareixen com a víctimes invisibles de la violència legitimada del *colon*, una destrucció autoinfligida pels propietaris -la immobiliària Necso-Acciona- per garantir el control de la seva propietat.

El *terrain vague* de les ciutats i la seva problemàtica social és sempre present en l'obra de Ribas (una sèrie anterior, *Mud*, es va exposar fa unes setmanes al Macba, dins l'exposició *Arxiu Universal: la condició del document i la utopia fotogràfica moderna*). Ara, el paisatge que veiem es compon d'una quadrícula de 33 fotografies en blanc i negre; és la reordenació que fa Ribas de les restes del solar destruït per la immobiliària, al carrer Santander de Barcelona, per evitar que seguís habitat per seixanta famílies gitanes. La superfície amb trossos de formigó aixecats per les grues són el testimoni d'un desplaçament i funciona com un "mur horitzontal" per protegir l'espai, un mètode dissuasiu que demostra el valor econòmic de la violència i la

destrucció aplicada a l'espai. La sèrie es completa amb dues fotografies en color del cel fotografiat en el moment mateix de retratar les ruïnes de ciment, un text de l'artista i una impressió en paper fotogràfic d'una imatge estreta de Google que ens situa, en una visió aèria, en el solar en qüestió.

En la seva primera mostra individual a Barcelona, Juan Carlos Bracho (Cádiz, 1970) proposa, com Ribas, una reflexió sobre document i imatge, en aquest cas vinculada al ritual del dibuixant. Instal·lacions, fotografies, llibres d'artista i vídeos mostren la pràctica del dibuix generada per acumulació i esforç, a base de ratlles o traços de colors primaris, una provocació a la mirada de l'espectador i una funció teatralitzada del procés que acaba fossilitzada en un cub blanc -una escultura a escala 1:1- a l'última sala de la galeria, com una ironia de l'artista que *disloca* els territoris i regles que imposa el "medi".

Nòmades. Xavier Ribas. Galeria ProjecteSD. Passatge Mercader, 8, baixos 1. Barcelona. Fins a l'11 d'abril.

Magnificent Obsession. Juan Carlos Bracho. Galeria Carles Taché. Consell de Cent, 290. Barcelona. Fins al 30 de març